

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani

TRGOVSKI LIST

Številka 21.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE in Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Liubljana, petek 13. marca 1942-XX

Cena posamezni številki 0'60

Potne dovolilnice

Tiskovni urad Vis. Komisariata sporoča, da izgube veljavo vse potne dovolilnice, ki jih je izdala Kr. Kvestura v Ljubljani za izhod z ozemlja Ljubljanske pokrajine, dne 15. t. m.

Kr. Kvestura bo poskrbela, da bodo potne dovolilnice obnovljene po predpisanih spremembah.

Tekma za nizke cene v Nemčiji

Podjetje, ki dela za vojsko, se v Nemčiji uvrsti v 2. skupino. Podjetjem te skupine se dovoljujejo višje cene kot drugim podjetjem, ki proizvajajo iste izdelke. Ta ugodnost pa ima tudi svojo stran, ker uvrstitev v 2. skupino dokazuje, da dela to podjetje po višjih cenah ko konkurenčno podjetje. To pa pomeni, da ni podjetje na isti višini ko podjetje, ki proizvaja po nižjih cenah. More se pa tudi zgoditi, da podjetje 2. skupine pri oddaji novih naročil ne bo več udeleženo, ker pač gleda vojaška uprava na to, da dobi potrebne izdelke po čim nižjih cenah.

Zato se dostikrat dogodi, da prosijo podjetja, da se znova uvrstijo v 1. skupino in da torej resignirajo na višje cene, katere jim dovoljuje uvrstitev v 2. skupino. Pa tudi v davčnem oziru nudi uvrstitev v 1. skupino nekatere ugodnosti. Tudi v tem je razlog, da podjetja vedno pogosteje zahtevajo uvrstitev v 1. skupino.

Uvrstitev v 1. skupino pa nikakor še ne pomeni zmanjšanje zasluzka. Mnoga velepodjetja delajo s pomočjo manjših podjetij, ki prevzemajo izdelavo posameznih delov naročenih izdelkov. Ti poddobavitelji dosegajo dostikrat zelo visoke dobičke, ker se cene za posamezne dele izdelkov ne določajo, temveč le za cel izdelek. Velepodjetje, ki se odpove višjim cenam, bo zato pritisnilo na poddobavitelje, da ti popuste pri ceni in dostikrat je že s tem doseženo, da velepodjetje nič ne izgubi na zaslužku, čeprav dela po nižjih cenah.

Tako je nastala v Nemčiji nekakša tekma med velikimi podjetji, kdo bo proizvajal po nižjih cenah. Jasno je, da je vojaška uprava kar zadovoljna s to tekmo.

Cene drv v Zagrebu

Zagrebski listi so objavili nov cenik za drva. Žagana bukova drva prve vrste stanejo 324, druge vrste 291 kun, hrastova pa po 310, 279 in 259 kun za kubični meter. Cepljena bukova drva so po 728, 663 in 620, hrastova po 703, 640 in 601, mešana pa po 628 kun za 1000 kg.

Za žaganje se sme zaračunati 80, za cepljenje pa 70 kun za štiri prostorne metre. Dostava na dom stane za en prostorni meter žaganih drv 30 kun, za 1000 kg cepljenih drv pa 60 kun.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

kos 20. z datumom 11. marca je objavil: Naredbo Vis. Komisarija o dopolnilnih navodilih k naredbi o likvidaciji terjatev in dolgov nemških izseljencev — Nadalje naredbo o podaljšanju roka za izdajo osebnih izkaznic (do vključno 20. marca) — Nadaljnja vsebina je: Odločba Vis. Komisarija o prevedbi nekaterih glavnih poštnoobrojavnih uradov v pogodbeno — Cenik za zelenjavo št. 11.

Težišče kmetijske racionalizacije

Racionalizacija je zavladala po Evropi. V Nemčiji je posebno temeljito izvedena že v vseh gospodarskih sektorjih, a tudi v vseh deželah, ki so v zvezi z Nemčijo, se stremenje po racionalizaciji vedno bolj uveljavlja. Tako so se vključile tuje delovne sile v nemško proizvodnjo, naročila so se prenesla v druge dežele, ustvarjajo se mednarodne produkcijske skupine ter se tako stopnjuje storilnost oborožitvene industrije.

Je pa tudi racionalizacija v industriji mnogo lažja ko n. pr. v kmetijstvu, kjer pa je še bolj potrebna.

O racionalizaciji kmetijstva razpravlja v zadnjem »Reichu« Hans Otto Wesemann, ki v glavnem razpravlja:

Vsak košček kmetijske zemlje je važen za vojno, ker se iz teh malih kamenčkov sestavlja mozaik evropske prehrane. Vsako najmanjše, a tudi največje kmetijsko posestvo daje svoj prispevek za prehrano prebivalstva. Koncentraciji kmetijskih obratov pa so postavljene zelo ozke meje. Samo združništvo more deloma olajšati koncentracijo.

Kmetijska proizvodnja se sicer more z organizacijskimi ukrepi, s primerno politiko cen in z drugimi ukrepi znatno dvigniti, kakor kaže nemški primer, odločilnega pomena pa je vedno gospodarstvo poedinega kmetovalca. Nobenega dvoma ni, da je racionalizacija kmetijstva nujna, ker od nje zavisi prehrana Evrope.

Predmet racionalizacije v kmetijstvu pa ni najboljša, temveč relativno najslabša kmetija. Kdor hoče zbrati z racionalizacijo rezerve iz kmetijstva, ta se mora lotiti onih gospodarstev, ki so daleč zaostala za drugimi. Pri tem pa je treba upoštevati tudi to, da so razmere v posameznih deželah tako različne in se torej racionalizacija v kmetijstvu ne more izvesti po tako enotnem načrtu kakor v industriji. Potrebnost uvedbe umnega kmetijstva pa dokazujejo naslednje številke: Povprečni hektarski donos zemlje je na Danskem 30,2 stota, v Španiji pa le 9,5 stota, a mogla bi se ugotoviti še mnogo bolj kričeča nasprotja. V Nemčiji, ki ni niti po zemlji niti po svoji klimi za kmetijstvo najbolj ugodna, daje 31 ha za 100 ljudi potrebno hrano, v Španiji pa 84 ha samo za 110 ljudi. V Franciji je potrebnih za prehrano 100 ljudi 60 ha, ravno toliko v bivši Jugoslaviji. Te dežele imajo torej za nemške oči naravnost zavirljive rezerve hrane.

Ce bi Francija dvignila svoje kmetijstvo na isto stopnjo, na kateri je nemško, bi dosegla njena samopreskrba 167 odstotkov; več ko polovico vseh živil bi mogla izvažati. Kmetijska racionalizacija se torej kar sama vsiljuje.

Pa tudi v Nemčiji je še potrebna, kajti ni obrata, ki ne bi mogel postati še boljši. Toda možnosti večjega izkoriščanja zemlje so v Nemčiji zelo ozke, ne nazadnje tudi zaradi pomanjkanja delovnih sil. Vendar pa bi bilo še mogoče,

da bi se v Nemčiji dvignila donosnost zemlje za 1 ali celo 2 stota pri žitu, na drugih poljih pa bi večja storilnost povzročila neprijetno večje stroške, kakor če bi se donosnost v kmetijsko zaostalih pokrajinah povečala tudi za 5 stotov na ha.

V širnih pokrajinah Evrope je uporaba umetnih gnojil skoraj nepoznana. V mnogih krajih uporabljajo še danes ista kmetijska orodja ko pred stoletji. Tudi obdelovanje zemlje se ni spremenilo in je še isto ko v srednjem veku. Zmotno pa bi bilo mnenje, da je v teh deželah znatna rezerva neizkoriščene zemlje zagotovljena. Nasprotno se opaža tendenca, da se površina zelene zemlje zmanj-

ša na korist gojitve zrnatih rastlin, kar zmanjšuje živinorejo. Posledica tega pa je pomanjkanje gnojil in slabši donos zemlje.

Da se vse te težke pomanjklivosti odpravijo, je treba v vsaki deželi delati na poseben način, kakor pač zahtevajo posebne razmere v vsaki deželi.

V zaostalih kmetijskih gospodarstvih je najvažnejši sektor agrarne racionalizacije v Evropi, ki mora nujno spremljati dvig industrijske proizvodnje. Tej kmetijski racionalizaciji treba posvetiti vso pozornost, zlasti tudi zato, ker se investicije v kmetijsko zaostalih deželah mnogo bolj izplačajo, ko pa v visoko razvitem nemškem kmetijstvu.

Načrti japonske železne industrije

Japonska industrija železa in jekla je razmeroma mlada, njen razvoj pa je zelo nagel. Proizvodnja surovega železa je znašala v začetku tega stoletja okrog 20 tisoč ton l. 1936. pa je dosegla že 2,28 milijona ton, po dveh letih okrog 3,6 milijona ton, l. 1939. pa 3,3 milijona ton. Po prvi svetovni vojni je tudi proizvodnja surovega jekla močno naraščala. L. 1937. je znašala 6 milijonov ton in je bila Japonska pri svetovni proizvodnji surovega jekla na šestem mestu za USA, Nemčijo, Rusijo, Anglijo in Belgijo. L. 1939. je proizvodnja dosegla 6,4 milijona ton, za pozneje pa še ni točnih podatkov, gotovo pa je, da se je proizvodnja še močno dvignila.

»Donauzeitung« v Beogradu piše, da se Japonski s njenimi sedanjimi vojnimi uspehi obeta uresničenje velikega načrta za razvoj železne industrije. Načrt je opisan takole:

Japonci nameravajo zgraditi v malajskih deželah velike plavže, da bi se že tam predelovale železne rude, ki so jih prej v veliki množini izvažali na Japonsko. Za obrat teh plavžev pa so potrebne velike količine koksa, ki jih ne bo težko dobiti, ker ima Francoska Indokina mnogo prvovrstnega premoga, od katerega so izvažali prej kake tri četrtine: 50% na Japonsko, 17% v Francijo, 14% na Kitajsko in 6% v Hongkong. Malajske železne rude vsebujejo do

60% železa in že pred leti je dvojje japonskih podjetniških družb doseglo letno proizvodnjo 500.000 do 600.000 ton, tretja japonska družba pa v provinci Trenganu na leto pol milijona ton. Malajske države imajo tudi obilo manganovih rud in samo v Trenganu je proizvodnja že l. 1938. dosegla blizu 50.000 ton.

Na izdatne dobave železnih in manganovih rud pa računa Japonska tudi iz Filipin. L. 1939. je znašala tam proizvodnja železnih rud 1,17, naslednje leto pa 1,22 milijona ton. Od tega je bilo izvoženo na Japonsko l. 1939. nad poldrugi milijon, l. 1940. pa 1,79 milijona ton. Filipinska proizvodnja manganovih rud pa se je zvišala od 29 tisoč ton l. 1939. na 57.000 ton leta 1940., od tega pa je dobila Japonska l. 1940. samo 6000 ton, dočim je 51.000 ton šlo v USA, l. 1939. pa samo 11.000 ton.

»Donauzeitung« meni, da se bo proizvodnja surovega železa na Japonskem, v Mandžukuu in v kitajskih pokrajinah, ki so jih zavzeli Japonci, dvignila na letnih 12 in pol, proizvodnja jekla in jeklenih izdelkov pa na 10 milijonov ton. Železne rude Mandžukua vsebujejo 50 do 65% železa, rudne rezerve pa cenijo na blizu 230 milijonov ton. Ležišča manjvrednih rud, ki imajo od 24 do 36% železa, pa cenijo Japonci na 1,4 milijarde ton.

Primeri tihotapske industrije

V vrtincu velikih vojnih dogodkov je postal svet zelo pozoren na malo Portugalsko zaradi vzburljivega socialno-gospodarskega pojava. Kakor je imela nekaj Kalifornija svoje zlato, tako je dobila Portugalska — volframovo »mrzlico«. Trume od gospodarskih težav prizadetih ljudi so na lastno pest z mrzlično vneto iskale dragoceno volframovo rudo. Ti »divji« alij tihotapski rudosledci so prebrskovali že izčrpana ležišča volframove rude, ki so dajala deželi še nedavno lepe dohodke, prekopavali pa so tudi vinograde in druge nasade

ter povzročili s tem dosti škode. Divje rudarstvo so morale ustaviti in zatreti oblasti. Nekaj zadnjih let je imela Portugalska velike, skoraj nepričakovane dohodke od pridobivanja in izvoza volframove rude, in ko so bila ležišča naposled izčrpana, mnogi niso hoteli tega verjeti. Menili so, da je gotovo še kaj ostalo in da bi se dali najti novi zakladi, ki so bolj kakor kdaj prej potrebni. Tako je prišlo do volframove »mrzlice«.

Primeri tihotapske industrije so v Evropi sicer redki, v Ameriki pa jih je bilo že obilo. Najbolj je tam

razvita industrija tihotapskega premoga. Na tleh, ki so last podjetniških družb, kopljejo brezposelni premog na lastno pest pri popolnem neupoštevanju pravic iz zasebne lastnine in preziranjju policije podjetniških družb ter v večini krajev s polnim pristankom rednih oblasti in pretežne večine prebivalcev. Nakopan premog prodajajo na javnih trgih in dosega promet tisoče ton na mesec v konkurenci z na zakonit način proizvedenim premogom.

Tihotapski premog v Ameriki ima zanimivo zgodovino. Nekdaj so bili v revirjih premogovi odpadki rudarskim družinam in tudi drugim prebivalcem na razpolago. Ko so se po prvi svetovni vojni rudniški obrati modernizirali, so stroji izpodrinili mnogo delavcev in tudi odpadkov je bilo vedno manj. Posledica je bila, da so se rudarji v hudih časih zatekali v vedno večjih množicah k nezakonitemu kopanju premoga sprva samo za lastno potrebo, s časom pa tudi za trgovino, ki je bila zaradi nizkih cen dobrodošla vsemu okolišu.

Že pred gospodarsko krizo je bilo v šestih revirjih Pennsylvanije 600 do 900 oseb, katerih dohodek je izviral izključno ali pretežno od »tihotapskega« premoga, kakor so ga imenovali sami kopachi in njihovi odjemalci. V krizi leta 1930. se je število ilegalnih premogarjev najmanj podvojilo. Skupna vrednost, ki je bila zapopadena v poslih s tihotapskim premogom, je bila leta 1933. cenjena na 30 do 35 milijonov dolarjev, dočim so »divji« rudarji naslednje leto nakopali v revirjih premogovnih družb 4 in pol do 5 in pol milijonov ton premoga, kar predstavlja vrednost 40 do 50 milijonov dolarjev.

Industrija tihotapskega premoga je uspevala tudi v naslednjih letih in ponekod je bila precej močnejša tudi še leta 1938., kakor to opisuje pisatelj Luis Adamič v svoji knjigi »Moja Amerika«.

Hrvatsko svilogojstvo

Pred prvo svetovno vojno je bilo svilogojstvo v Hrvatski in Slavoniji že precej razvito in v Osijeku je obratovala precej velika svilara, ki je dosegla letno proizvodnjo okrog 250.000 kg kokonov. Svoje skladišče je imela osiješka svilara v Zagrebu. Med vojno so bili vsi prostori svilarne in skladišča uporabljena za druge svrhe in za dolga leta je svilara prenehala delovati. Pred nekaj leti je bila deloma spet obnovljena, zdaj pa je hrvatska vlada, kakor poročajo zagrebski listi, za njeno preureditev določila en milijon 600.000 kun.

Rudna bogastva Birme

Po zadnjih statističnih podatkih je Birma proizvajala na leto 5000 ton wolframovega koncentrata, kar je 22% vse svetovne proizvodnje. Nadalje je dajala Birma na leto 75.000 ton svinca in 78.000 ton cinkovega koncentrata.

Zunanja trgovina Birme

Po zadnjih podatkih je izvozila Birma v letu 1939./40. blaga za 540 milijonov rupij. Največ je izvozila dežela riža, namreč za 241 milijonov rupij, zemeljskega olja in njegovih derivatov za 99, teaklesa za 31, parafina za 26, svinca za 26, wolframa za 24 milijonov rupij itd.

Iz italijanskega gospodarstva

Plovno zvezo med Padom in Donavo nameravajo, kakor smo že poročali, po enem načrtu zgraditi čez reko Kolpo, od tam pa s prekopom do Bakra, proučuje pa se tudi načrt prekopa čez Kars do Save. Po tem načrtu bi šla plovna zveza po dolini reke Vipaco in skozi plovni predor v dolžini 30 kilometrov, potem pa bi bil spe-ljan prekop do Vrhničke. Po tem načrtu bi morali za plovbo urediti tok Ljubljane in Save.

Italijanske delniške družbe predlagajo svoje bilance običajno vsako leto v mesecu marcu. Večina družb se letos drži lanskim dividendam. Tako bo plačala Banca d'Italia 6%, Banca Commerciale 4%, Banca Ambrosiana v Milanu 7,5%, Banca Milanese di Credito pa 7%.

Indeks trgovinske vrednosti kmetijske proizvodnje (osnova leta 1909. = 100) se je od l. 1933., ko je padel na 286,8, vedno dvigal ter je leta 1938. dosegel že 522,9. O naslednjih letih sicer ni natančnih poročil, gotovo pa je, da se je indeks še naprej dvigal v pogledu količin in cen kmetijskih proizvodov.

Načrt velike avtomobilске ceste, ki bi se začela v Bordeauxu in končala v Odesi, je spet na dnevnem redu. Cesta bi vodila skozi Severno Italijo, čez Hrvaško do Beograda, od tam pa v Budimpešto. Cesta bo velikega pomena za Severno Italijo, ker bo tvorila zelo prikladno zvezo z balkanskimi deželami.

Za izkoriščanje vode v bazenu Aveto-Trebbia so odobreni načrti, ki predvidevajo predvsem zgraditev velikega jezera v Cabannu. Za izvedbo načrtov so ustanovili konzorcij, čigar članice so vse občine pokrajin Genove in Piacenze. V obeh pokrajinah bodo regulirali vodne struge ter uredili dovajanje vode za namakanje zemljišč v poletnem času. Umetno jezero v Cabannu bo omogočilo proizvodnjo električne energije do 200 milijonov kWh.

Kovanci iz niklja po 20 centimov se po odredbi finančnega ministra vzamejo iz prometa ter s 30. aprilom letos izgube svojo veljavo. Ta denar se lahko zamenja pri vseh državnih uradih do 30. junija letos. Pretopitev tega denarja v industrijske namene je prepovedana.

Novo cene lesa za rudnike in papirnice je določilo ministrstvo za korporacije. Cena lesa za rudnike v Istriji je določena na 300 lir za kubični meter franko vagon na postaji Erpelle. Cena topolovega lesa za papirnice pa je določena za prodajo franko vagon železniška postaja, ki je najbližja kraju proizvodnje, na 42 lir za stot.

Obroki maščob za proizvajalce so določeni takole: Tisti, ki izdelajo letno toliko olja, da jim ostane najvišja količina, ki je po zakonu priznana za domače potrebe, izgube vse odrezke za maščobe. Rejci svinj, ki imajo za tri mesece na razpolago po 900 gramov masti za vsako osebo svojega gospodinjstva, ne dobe odrezkov za mast in maslo. Isto velja tudi za proizvajalce masla. Proizvajalci, ki imajo manj masti, olja in masla, pa dobe zase in za svoje družinske člane toliko, kolikor jim manjka do racionirane količine.

Že v 24 urah

barva, plesirani kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manjete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Italijanska umetna tekstilna vlakna

Za svoja oblačila izdajo Italijani letno 10 do 12 milijard lir, okrog 5 milijard pa so vredni izdelki italijanske tekstilne in oblačilne industrije, ki gredo na leto v svet kot izvozno blago. Ta ogromna proizvodnja je bila dosežena s pomočjo umetnega tekstilnega vlakna. Italijanska proizvodnja umetne svile in umetnih vlaken se je močno uveljavila že l. 1935. Njen promet je razviden iz naslednjega pregleda štirih let:

	1000 kg
1. 1935. umetna svila	38.865
umetno vlakno	30.691
1. 1936. umetna svila	39.001
umetno vlakno	49.930
1. 1937. umetna svila	48.320
umetno vlakno	70.905
1. 1938. umetna svila	45.996
umetno vlakno	75.682

Tudi v naslednjih letih se je proizvodnja močno dvignila ter dosegla pomembne številke. Od leta do leta se je dvigala tudi kvalitativna izpopolnitev in dosežena je proizvodnja popolnega tekstilnega blaga z značilnimi ali pa s podobnimi lastnostmi, s kakršnimi se odlikuje blago iz volne ali iz bombaža.

Italijanska industrija je preizkusila svoje proizvodne sile ter dosegla po vsem svetu priznane uspehe v pogledu količine in kakovosti. Med deželami, ki izdelujejo umetna tekstilna vlakna, je na četrtem mestu za Nemčijo, Japonsko in USA. Na prvem absolutnem mestu pa je glede izvoza, kar priča, da ima italijanska

umetno tekstilno vlakno po vsem svetu cenjeno in priznano prednost zaradi svojih tehničnih in praktičnih odlik.

Vsa italij. proizvodnja umetne svile in umetnih vlaken sloni na industrijskem kompleksu z ogromnimi napravami. To industrijo predstavljajo tri imena: Snia Viscosa, Cisa Viscosa in Châtillon. Skupina teh industrij ima v Italiji že 45 velikih obratov. S svojo proizvodnjsko silo umetnih tekstilnih vlaken je najmočnejša proizvodnjska sila v Italiji in največja izvozna skupina na vsem svetu.

Čedalje večja potreba po proizvodnji v masi je sprožila misel o združitvi teh treh asociiranih družb. Združitev je imela kmalu že v lastnem delokrogu blagodejne učinke. V skupno proizvodnjo je vnesla disciplino, prožnost, boljše ureditev notranjega trga ter toliko izpopolnitev svojega dela, da lahko uspešno tekmuje na mednarodnem trgu. Z združitvijo Snia Viscosa in Cisa Viscosa je nastala podjetniška in trgovska družba »Italviscosa«, kateri se je potem pridružilo še podjetje Châtillon.

Italviscosa je sedaj kakor generalni štab vojske, ki šteje nad 33.000 delavcev. Tri velike enote so temu generalnemu štabu zaupale nalogo, da skrbijo za skupni razmah in skupno uveljavo. Italviscosa brani na vseh mednarodnih tržiščih priborjene postojanke ter uspešno pripravlja teren za ustanovitev novih.

RIV

REGISTRIRNE
BLAGAJNE

NADZIRAJO VAŠE
POSLOVANJE, ČUVAJO ZA VAS! NA OGLED PRI TVRDKI:

A. GOREC
poleg nebotičnika

Zahtevajte
obisk in ponudbo

Proizvodnja jekla in staro železo

K svetovni proizvodnji jekla prispeva staro železo povprečno eno tretjino. To pa ni vedno in povsod enako. Kadar je veliko povpraševanje po jeklu, se dvigne iz rudnin pridobljenega surovega železa, v dobi manjše potrošnje jekla pa prispeva k njegovi proizvodnji staro železo precej več ko eno tretjino, ker je staro železo pač prej pri roki kakor pa surovo železo, če izkoriščanje železnih rud še ni v pravem teku ali če v deželi železnih rud sploh primanjkuje. Pod starim železjem je treba razumeti pravo staro železo: razbite avtomobilске karoserije, pokvarjene stroje, nerabno orodje itd. ter tako zvano novo staro železo, ki ga tvorijo odpadki v železni industriji ter ostanki pri predelovanju jekla. Iz tega sledi, da si močna železna industrija sama pripravlja znatne zaloge starega železa, dočim si mora šibkejša industrija iskati potrebne dobave drugod.

V mirnih časih je znašal svetovni trgovinski promet starega železa 6 do 7 milijonov ton na leto in je približno polovica od tega prišla iz USA. Zdaj pa so se razmere močno spremenile. Vsaka dežela nujno potrebuje svoje staro železo, če pa bi mogla katera le še kaj prodati od svojih zalog, ni mogoče dati na razpolago potrebnih prevoznih sredstev. Tako so vse industrije jekla, ki so se za-

našale na dobavo starega železa, v velikih škripih. Največje težave so v onih deželah, kjer so bila po prvi svetovni vojni ustanovljena podjetja železne industrije zgolj po političnih vidikih, čeprav niso ustrezala gospodarski strukturi dežele.

Berlinski tednik »Das Reich« naglašja, da ima velike težave tudi ameriška proizvodnja jekla zaradi pomanjkanja starega železa, ki ga je bilo prej preveč prodanega. Priložnosti za zbiranje novih zadostnih zalog so bile zamujene, železnih ležišč pa ni mogoče izkoriščati tako naglo, kakor to zahteva vedno večja potrošnja jekla.

Hrvatsko rudarstvo

Hrvatsko ministrstvo za rudarstvo in gozdarstvo je v svojem poročilu navedlo naslednje lanske količine domače rudarske proizvodnje:

1,78 milijona ton rjavega premoga, 744 tisoč ton lignita, 155 ton asfalta, 3085 ton zemeljskega olja, 4,44 milijona m³ zemeljskega plina, 462 tisoč ton železne rude, 3804 tone manganove rude, 52 ton kromovih rud, 211 tisoč ton boksitnih rud, 1603 tone briketov, 51 tisoč ton soli, 50 tisoč ton surovega železa, 4830 ton litega železa in 80 ton surovega svinca.

Povprečno število delavcev v rudarski in topilniški industriji je bilo lani 24.297, od tega 13.592

v državnih, ostalih pa v zasebnih podjetjih. Poleg tega je bilo lani v državni železarni v Zenici okrog 3000 delavcev.

Leta 1940. je znašala proizvodnja vsega premoga na Hrvaškem 3,17 milijona ton, proizvodnja železne rude pa 554 tisoč ton.

Likvidacija Obrtne banke

Zbor upnikov Obrtne banke je sklican za 16. marec o devetih v prostorih Obrtne banke, da izvoli štiri likvidatorje. Če ne bi bilo zastopano potrebno število upnikov, je drug občni zbor 20. marca ob devetih ter sklepa ta polnovejavno brez ozira na število prisotnih upnikov.

Pridobivanje tekstilnih surovin v Španiji

Pri sedanjih ovirah v trgovinskem prometu ima Španija veliko škodo, ker se ni prej zadosti brigala za pridelovanje tekstilnih rastlin. Pred vojno je od vsega španskega uvoza odpadlo 40% na uvoz tekstilnih surovin, zdaj, ko je uvoz zelo omejen, pa je lastna proizvodnja surovin neobhodno potrebna.

Španski nasadi bombaža so obsegali pred meščansko vojno nad 35.000 ha, po vojni pa samo še 22.000 ha. Španski pridelovalci bombaža kažejo veliko skrb in vnemo, ko dosežejo povprečno na 1 ha po 600 in celo nad 700 kg pridelka. V USA je povprečni pridelok bombaža na 1 ha 500 do 550 kg. Za povečano proizvodnjo bombaža ima Španija vse pogoje in že lani so bili predvsem v južnih pokrajinah doseženi lepi uspehi. Urejujejo se tudi veliki nasadi lanu in konoplje, vlada pa je dala tudi iniciativo in pomoč za pridobivanje svile.

Za proizvodnjo umetnih vlaken ustanavljajo tri velika podjetja, ki bodo urejena po italijanskem in nemškem vzoru. Eno podjetje bo proizvajalo tudi stanično volno iz slame na japonski način.

Belgijsko lesno gospodarstvo

Leto 1941. je postavilo belgijsko lesno gospodarstvo pred celo vrsto težkih nalog. Glavno vprašanje pa, ki zanimalo belgijsko lesno gospodarstvo, je naslednje: Kako se more Belgija oskrbeti z nujno potrebnim okroglim in rezanim lesom in kako naj reši transportno vprašanje?

Lesna trgovina s severom je zašla na mrtvo točko. V visoki zimi je pošiljanje lesa iz Skandinavije skoraj nemogoče, a tudi druge težave onemogočajo, da bi dobila Belgija skandinavski les. Tudi čez Nizozemsko ne bo prišlo dosti lesa.

Iz Slovaške so sicer prišle v jeseni različne pošiljke lesa, nato pa je tudi ta trgovina skoraj prenehala. Na vsak način pa je gotovo to, da dogovorjeni kontingenti še daleč niso bili izčrpani.

Težišče vse belgijske lesne kupčije je sedaj v domači proizvodnji. Proizvodnja rezanega lesa se je v Belgiji po izbruhu vojne potrojila. Samo po sebi se razume, da je bilo to dosegljivo le po velikih naporih in da to ni ostalo brez vseh slabih posledic. Belgijske žage za takšno proizvodnjo lesa niso bile pripravljene, manjkalo pa je tudi potrebno število strokovno usposobljenega osebja. Tudi zaradi cen so nastale pri takšnih razmerah mnoge neugodnosti. Pri nakupu surovega lesa si je skušal vsakdo zagotoviti čim večje količine, kar je nujno dvignilo cene. Vsaka preudarna kalkulacija je bila zato nemogoča. A tudi upravne naredbe niso mogle slediti naglemu razvoju cen na trgu. Tako so se n. pr. razpisale dobave železniških pragov po stalnih cenah, teh pa že davno ni bilo več. Vse to je imelo za posledico, da so lesni trgovci manj

gledali na to, da les uvozijo, kakor da se razmere na trgu ustale, da so dobre kupčije zopet mogoče. To je imelo za posledico, da je bilo tudi trgovcev polno izločenih iz trga in ta konsolidacija na belgijskem lesnem trgu se bo nadaljevala še v l. 1942.

(Po »Inter. Holzmarkt«)

Gospodarske vesti

Velika italijanska stavbena in gradbena družba Astaldi je otvorila v Zagrebu svojo podružnico, ki bo izvajala razna velika javna dela. Podružnica ima 3 milijone kun kapitala.

Vse kmetijske zbornice so bile na Hrvaškem z zakonsko naredbo ukinjene. Vse premoženje teh zbornic preide na Hrvatsko kmetisko gospodarsko zajednico.

Indeks cen znaša sedaj na Hrvaškem (cene v avgustu 1939 = 100%): za živila 247,8, oblačila in obutev 261,4, stanovanje 160,3, kurjavo in razsvetljavo 185,4, splošni indeks 227,8. Vse cene so se torej več ko podvojile.

V Zagrebu se je ustanovila d. d. Obnova za nakup in prodajo surovin, odpadkov in starega materiala za uvoz in izvoz. Glavnica družbe bo znašala 30 milijonov kun.

Tri vrste nakaznic za nakup obutve so izdali na Hrvaškem, in sicer za nakup čevljev, za nakup opank in za popravilo čevljev.

Cene železa so se na Hrvaškem podražile za nazaj za 4—4,20 kune.

Hrvatsko kmetijsko ministrstvo je nabavilo 70 vagonov soje, ki jo bo brezplačno razdelilo med kmetovalce ter jim dalo tudi vsa potrebna navodila, da bodo mogli gojiti sojo.

Vsi hrvatski dnevniki in tedniki so na zahtevo oblasti zmanjšali svoj obseg, da se zmanjša potrošnja papirja.

Med Srbijo in Romunijo je bil dosežen sporazum o skupni akciji za preprečenje povodnj, ki jih povzročata Tisa in Donava.

Redna rečna plovba med Beogradom in Zemunom je bila 5. marca obnovljena. Tudi plovba med Beogradom in Pančevom je obnovljena.

Občina v Nišu je najela pri meščanih posojilo v višini 16 milijonov din za nakup živil za siromašne sloje.

Odkupna cena za seme sladkorne repe je sedaj v Srbiji določena na 23,50 din za kg.

Svobodna trgovina z lesom je bila v Srbiji s 1. marcem ukinjena. Vsa trgovina gre sedaj preko lesne centrale, ki izdaja tudi prevozna dovoljenja za les.

V Banatu, ki je pripadel Madžarski, je uvedena revizija agrarne reforme. Vpostavljeno je bilo prejšnje stanje.

V bolgarskih gostilnah ni več dovoljeno, da bi gost dobil dvakrat juho, drugo jed ali sadje.

Letošnjega vzorčnega velesejma v Plovdivu se udeležijo tudi Turčija.

Slovaška je uredila vso vprašanja, ki so v zvezi s čekoslovaškim notranjim dolgom. Od tega dolga prevzame Slovaška 1884,2 milijona Kč, in sicer plača v gotovini 400 milijonov, ostalo pa v papirjih, ki so bili podpisani na Slovaškem.

Švice more v normalnih časih z lastnimi proizvodi prehraniti svoje prebivalstvo za štiri mesece. Z dodatkom krompirja moki in drugim živilom ter z drugimi ukrepi zadostuje sedaj švici lastna proizvodnja za 6 mesecev. Vso drugo hrano pa mora uvoziti. V zadnjem času pa so se švici zaprla mnoga dovorna vrata, da je prehrana švicarskega prebivalstva vedno težja.

Trgatev je bila lani v Franciji in Alžiru zelo slaba. V dobrih letih je dajala do 75 milijonov hektolitrov v Franciji, 20 milijonov hektolitrov pa v Alžiru. Lani pa je dala le 44 milijonov hl v Franciji in 10,5 milijona hl v Alžiru. Za konsum prebivalstva bo ostalo le 39,7 milijona hl, dočim je znašala normalna potrošnja pred vojno 50 milijonov hektolitrov.

Proizvodnja nafte je v Iraku zaradi lanskim vojnim dogodkov silno padla. Dočim je znašala leta 1940. 4,4 milijona ton, je lani dosegla le 1,5 milijona ton.

Po osvojitvi Singapurja so Japonci ugotovili, da so Angleži zaglajali za 70 milijonov dolarjev bankovcev malajske države, večino drobiža so vrgli v morje, za 10 milijonov dolarjev bankovcev pa odpeljali v Indijo.

Delnice kolonialnih družb so zaradi vojnih dogodkov v Aziji na borzi v Amsterdamu silno padle. Tako so padle delnice Amsterdamске trgovinske družbe od 486 na 173, družbe za plantaže kavčuka od 333 na 99 itd.

Cunkinška valuta je po padcu Rangoona padla za 20%.